

Strategisch meerjarenplan 2017-2020

Zuid-Afrika (Ambassade Pretoria en Consulaat-Generaal Kaapstad)

Versie 1 maart 2017

Algemeen

De Meerjaren Strategie Internationaal Cultuurbeleid van de Nederlandse Ambassade in Zuid-Afrika is gebaseerd op het Beleidskader Internationaal Cultuurbeleid ¹(2017-2020) opgesteld door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Ook de culturele paragraaf in het Algemene Meerjarenplan van de Ambassade (MIB) 2017-2020 is daarop gebaseerd.

Context

1. Op dit moment staat alles in Zuid-Afrika in het teken van transformatie. Na de politieke omwentelingen in 1994, vindt er op dit moment veel discussie plaats over de tweede, economische transformatie. Herverdeling van welvaart is en blijft een belangrijke prioriteit voor de overheid en haar partners uit de private en publieke sectoren.
2. Daarnaast bestaat er grote behoefte, ook onder de jongere bevolking, om de koloniale geschiedenis van nieuwe perspectieven te voorzien, met name de verhalen/geschiedenis/ervaringen van onderdrukte bevolkingsgroepen die in de traditionele geschiedschrijving nauwelijks een eigen stem hadden. De fysieke infrastructuur uit de tijd van apartheid is veelal nog intact. Studenten op de universiteiten demonstreren steeds luidruchtiger voor gratis onderwijs (#feesmustfall) en 'dekolonisatie' van het onderwijs (#Rhodesmustfall) en de maatschappij.
3. De regerende partij (ANC) staat steeds meer onder druk en heeft tijdens de lokale verkiezingen in 2016 veel steun verloren, met name in de stedelijke centra. Dit zal waarschijnlijk invloed hebben op de algemene verkiezingen in 2019. Socio-economische en politieke confrontaties tussen oude en nieuwe infrastructuur, tussen voor en na apartheid en de 'have' en 'have-nots' zijn en blijven het sterkst zichtbaar in de stedelijke centra, waar deze vraagstukken samenkomen.

Zuid-Afrika is volop in beweging en ontwikkelingen volgen elkaar snel op. De Ambassade houdt daarom bewust een mate flexibiliteit in deze nieuwe vierjarenstrategie. Elk jaar zullen de geldende sociale, politieke en economische omstandigheden mede bepalen hoe we onze cultuurfondsen zullen inzetten. Lange termijn inzet zal worden gecombineerd met het inspelen op kansen. Nederland wordt gezien als een zichtbare en gewaardeerde culturele partner in Zuid-Afrika. Zo heeft de Ambassade de laatste twee jaar drie culturele prijzen gewonnen en is één van de 'cultural heritage' projecten over architectuur eveneens onderscheiden.

Thema

1. *Transformatie + identiteit*

De grenzen tussen binnen- en buitenland vervagen. Hoezeer Zuid-Afrika en Nederland ook van elkaar verschillen, er zijn ook parallellen in de maatschappelijke en culturele debatten over identiteit, integratie, transformatie en samenleven. Bovendien is er sprake van een historische relatie met Zuid-Afrika. Dat biedt kansen, maar het is ook voor velen een beladen relatie. Een eerlijke opstelling met oog voor de gevoeligheden is de beste manier om bij te dragen aan het debat over 'erfgoed'. Inzet is om via vernieuwende activiteiten bij te dragen aan de noodzakelijke story-telling vanuit verschillende perspectieven en zo een relevante bijdrage te leveren aan het maatschappelijk debat over het verleden en heden. Naast het verbinden vanuit historisch perspectief, probeert de missie ook aan te sluiten op actuele debatten in Zuid-Afrika en Nederland op het gebied van identiteit, racisme en afkomst. Speciale aandacht gaat uit naar jongere doelgroepen, waarbij vraagstukken ten aanzien van ons gedeelde erfgoed als uitgangspunt kunnen dienen om wederzijds begrip te creëren en met name ook die verhalen te vertellen die in het traditionele erfgoedverband (gebouwen en archieven) vaak niet aan de orde komen. Hierbij zetten de missies in op culturele uitdrukkingsvormen die aansluiten bij deze doelgroep.

Het postennetwerk zoekt in samenwerking met een aantal strategische partners, onder het motto #cocreateSA, een herkenbare Nederlandse handtekening, waarin dialoog en vraaggestuurde samenwerking centraal staan. Een goede manier is deelname aan – en samenwerking met grote Zuid-Afrikaanse festivals, zoals het National Arts Festival, Klein Karoo Nasionale Kunstefees (KKNK) en Open Book Festival waarbij Nederland inzet op "Spoken Word" en "Rap", via vernieuwende

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/beleidsnota-s/2016/05/04/beleidskader-internationaal-cultuurbeleid-2017-2020>

initiatieven in reactie op concrete vraag uit de markt.

2. *Smart Cities*

52% van de Zuid-Afrikanen woont in stedelijke gebieden, waar zich problemen op gebied van mobiliteit, water, gezondheidszorg, voedselvoorziening, woningbouw en energie voordoen. Hier komen de sociaal-economische en politieke problemen het meest duidelijk naar voren. Met behulp van de creatieve sector en culturele netwerken zullen de Ambassade en het CG bijdragen aan het definiëren van mogelijke oplossingen voor deze stedelijke problematiek in met name Johannesburg en Kaapstad. Op deze wijze kan de inzet van de culturele budgetten worden verbonden met de inzet op andere prioriteiten uit het MIB.

3. *Ondersteuning culturele sector in het bijzonder innovatieve initiatieven*

De Ambassade zal, waar mogelijk, ondersteuning bieden aan de versterking van de verschillende culturele netwerken en wederzijdse culturele uitwisseling onder het motto "gooi open die luiken". Daarbij gaat speciale aandacht uit naar vernieuwende initiatieven in theaterproducties, film, literatuur en design. Steun gaat met name uit naar groepen die bekend zijn met de lokale omgeving en inspelen op een lokale vraag en probleem. Activiteiten krijgen mede vorm door strategische gebruik van het bezoekersprogramma en in samenspraak met relevante spelers aan Nederlandse zijde (met name DutchCulture, Het Nieuwe Instituut, EYE, Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, Nationaal Archief, Fonds Podiumkunsten, Afrovibes en Rijks Museum).

Geografische focus

Het vierjarenplan van de Ambassade zal gericht zijn op de belangrijkste urbane gebieden in Zuid-Afrika, (Pretoria, Johannesburg, Kaapstad en indien mogelijk Durban) en waar nodig kleinere steden waar een relevante verbinding bestaat tussen Nederland en Zuid-Afrika. Naast onze inzet op basis van het Beleidskader (2017-2020), zullen we ook oog hebben voor activiteiten in andere landen die vallen onder de verantwoordelijkheid van de Ambassade: Lesotho, Swaziland, Botswana en Namibië, met inachtneming van de financiële en personele capaciteit.

Doelstellingen

Als makelaar, culturele netwerken versterken en verbinden en zo bijdragen aan internationalisering van het Cultureel beleid van Nederland.

- 1) Inzet op 'Smart Cities' waarbij de culturele sector bijdraagt aan het zoeken naar vernieuwende oplossingen van stedelijke problematiek.
- 2) Bijdragen aan de dialoog over maatschappelijke transformatie, een debat over verleden en toekomst, identiteit, integratie en samenleven.
- 3) Een genuanceerder imago van Nederland t.a.v. het gedeelde erfgoed.
- 4) Bevorderen van samenwerking tussen erfgoedorganisaties en beter behoud en beheer van het erfgoed door kennisoverdracht- en uitwisseling.

Resultaten

2017 Internationaal Cultuur Beleid (ICB)

1. Bijdragen aan het identificeren van mogelijke oplossingen voor stedelijke problematiek (met name in Johannesburg en Kaapstad) en ondersteunen van "Smart Cities", met behulp van de creatieve sector en artistieke en culturele netwerken. Het 'National Arts Festival' biedt Nederlandse artiesten een podium in Zuid Afrika en brengt hen in contact met Zuid Afrikaanse kunstenaars voor gezamenlijk bijdragen aan transformatie in Nederland en Zuid-Afrika.
2. Nieuwe kunstvormen en projecten voor specifieke doelgroepen (bijv. jeugd) zijn geïdentificeerd, door het verder verbeteren van contacten tussen de Nederlandse culturele gemeenschap en de organisatie van het 'Klein Karoo Nasionale Kunstefees', een festival met veel vernieuwende projecten.
3. Mogelijkheden voor meerjarige samenwerking met het 'Open Boek Festival' zijn geïdentificeerd, voor ondersteuning van #cocreatePoetica, wat zich richt op culturele uitdrukkingvormen voor maatschappelijke uitdagingen voor de jonge generatie.
4. Discussie over identiteit onder jongeren is gestimuleerd door ondersteuning aan het 'VrijFees Bloemfontein' en de deelname van een vernieuwende Nederlands-Zuid Afrikaanse theater productie met een focus op dit belangrijke onderwerp.
5. Uitvoering van het door Nederland (Koninklijk Concertgebouw Orkest) en Zuid-Afrika ondertekende Memorandum of Understanding (MoU) voor steun aan het Kwazulu-Natal Philamonic Orchestra in 2017 is verzekerd.

6. De Ambassade heeft adequaat ingespeeld op maatschappelijke veranderingen in Zuid-Afrika door identificatie van, en steun aan, vernieuwende projecten gericht op film, literatuur en design.

2017 Gedeeld Cultureel Erfgoed (GCE)

1. Jongeren en andere doelgroepen zijn zich beter bewust van transformatie en de eigen identiteit door, samen met onze cultureel erfgoed partners, aspecten hiervan genuanceerd te belichten, o.a. door het vertellen van verhalen via 'creative arts'.
2. Verdere voortgang is gemaakt met de digitalisering van het VOC archief, een programma wat loopt t/m 2019 en wat wordt uitgevoerd in samenwerking met 4 andere landen met VOC-geschiedenis.
3. Het ANC archief zal zijn gedigitaliseerd met steun van Nederland (technisch en financieel).
4. Adequaat vervolg zal zijn gegeven aan het renoveren van historische panden in de vervallen binnenstad van Tshwane/Pretoria.
5. Eind 2017 heeft de South African National Gallery, in samenwerking met het Rijksmuseum een tentoonstelling georganiseerd over Robert Gordon en de Zuid Afrikaans-Nederlandse geschiedenis. Hierbij zijn verschillende perspectieven van de geschiedenis belicht, welke hebben geleid tot discussie en beter wederzijds begrip.

Voor al deze projecten is door Zuid Afrikaanse partners om steun gevraagd en zijn de eerste contacten gelegd met de counterparts.

Rol en taakverdeling

De Ambassade werkt intensief samen met DutchCulture, Het Nieuwe Instituut, EYE, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Nationaal Archief, Fonds Podiumkunsten. Goede communicatie is hierbij van groot belang. Wij vragen van alle partners om ons te informeren over projecten die zij graag zouden willen sponsoren. De aanvragen die zij uit Zuid-Afrika, Lesotho, Swaziland, Botswana en Namibië ontvangen zullen we binnen de Ambassade bespreken – vanaf daar kunnen wij gezamenlijk met de partners bekijken wie welke assistentie kan verlenen. De Ambassade neemt hiermee, naast financiering vanuit haar eigen budgetten, vooral ook een rol op zich als bemiddelaar.

Hierdoor wordt verzekerd dat het budget dat is toegekend voor Zuid-Afrika zo effectief en efficiënt mogelijk wordt ingezet voor het behalen van de geformuleerde doelstellingen binnen de Zuid-Afrikaanse context.

Monitoren en evaluatie

Verschillende keren is geconstateerd 'dat het meten van de doeltreffendheid van het internationaal cultuurbeleid een lastige opgave is'. Er is nog weinig kennis en methodiek beschikbaar om het internationaal cultuurbeleid op een goede manier te evalueren'. Het meten van impact van de activiteiten is belangrijk en nog een onontgonnen terrein. De Ambassade zal activiteiten toetsen aan geformuleerde doelstellingen en voorziene resultaten en deze zo SMART mogelijk formuleren. Goede afstemming en overleg met de ministeries en andere Nederlandse partijen is hierbij van belang.

Doelgroepen

De activiteiten zullen zich vooral richten op de jongere doelgroepen, deze zijn essentieel voor het proces van transformatie en het vormen van een (nieuwe) identiteit.

BIJLAGE: Kalender 2017

Overzicht culturele activiteiten 2017, waarvan de ambassade bij een aantal betrokken zal zijn.

Januari

- Darling Music Festival
- Open Mic Session (Johannesburg) (Monthly) Januari 2017 : Poetry Games (Johannesburg) (Monthly)

Februari

- Cape Town Electronic Music Festival
- Opening van tentoonstelling over de Zuid Afrikaans – Nederlandse geschiedenis (Amsterdam)
- Opening Museum of Contemporary African Art (Zeitz MoCAA)
- Cape Town Art Festival
- Design Indaba
- Guild International Art Fair
- Cape Town International Animation Festival
- Dance Umbrella

Maart

- ULTRA SA (DJ event in Cape Town and Johannesburg)
- Rage Expo Cape Town (Gaming)
- KKNK
- Cape Town International Jazz Festival
- Scifest Africa

April

- AfrikaBurn
- Klein Karoo Nationale Kunstefees

Mei

- Cape Town Suidoosterfees
- Decorex fair Cape Town
- Franschhoek Literary festival

Juni

- International Documentary Festival
- Woorfees (Stellenbosch)
- Cape Town Big Band Jazz Festival

Juli

- National Arts Festival
- International Stellenbosch Chamber Music Festival
- Breyten Breytenbach Book fair
- Dullstroom Winter Festival
- Vryfees

Augustus

- Innovation Summit (Cape Town)
- Open Design (Cape Town)
- Mercedes Benz Fashion Week
- Oppikoppi Bushveld Festival
- Standard Bank Joy of Jazz

September

- Open Book Festival (Cape Town)
- Opening Gordon Exhibition SANG/Rijksmuseum
- Cape Town Fringe Festival (Dance Theater Music Performance Art)
- Tuijn van Digtters (Wellington)
- Aardklop Arts Festival
- Arts Alive
- Gariiep Kunstefees
- Awesome Africa Music Festival
- Macufe

Oktober

- Herman Charles Bosman Weekend
- SHNIT International short Film Festival

November

- HOPE@PAULCLUVER SUMMER FESTIVAL
- Ficksburg Cherry Festival

December

- International Film Festival (Cape Town)
- International Dance Festival (Cape Town)